

Iztok Ilich

Irena Cerar: Potepuški okruški

Popotniški okruški s tridesetimi potopisnimi zgodbami so dopolnilna, še bolj vzporedna knjiga, s katero je Irena Cerar med bralce pospremila najprej načrtovano, »pravo« knjigo Pravljične poti brez meja, za katero pravi, da je nastajal sedem pravljичnih let. Z njo je dopolnila serijo – zdaj se že lahko tako reče – izletniških družinskih priročnikov posebne vrste s skupnim imenovalcem Pravljične poti, ki jo je začela leta 2004 s Slovenijo, nadaljevala s potmi v zgodovino in leta 2015 zaokrožila s pravljичnimi potmi po Kamniku in okolici, zlasti po Tuhinjski dolini.

Med hojo proti zastavljenemu cilju se vedno dogaja dvoje. Spotoma merimo čas in razdaljo, ki ju še moramo premagati, obpotna dogajanja in vtisi pa sočasno spletajo svojo zgodbo. Pri Ireni Cerar je načrtovano pa tudi s srečnimi naključji prepleteno odkrivanje pravljичnega izročila med Slovenci, ki so po več vojnah in mirovnih konferencah ostali zunaj matične države ali živijo na ozemlju današnje Hrvaške, pripeljalo do cilja – in do dveh knjig. Prva nadgrajuje po videzu enotno oblikovan projekt Pravljične poti, drugo pa je navdihnilo njeno nastajanje, torej doživljanje same poti ter srečanj in spoznanj, ki so »padla z velike mize«, a so bila za »glavno knjigo« zelo pomembna. Tako je druga knjiga zorela hkrati s prvo, čeprav se avtorica tega, kot priznava, sprva še ni zavedala. Šele obe knjigi skupaj pokažeta celoto v celoti.

Irena Cerar se spominja, da je Okruške, »javno zasebni potepuški dnevnik«, začela pisati marca lani, med prvim navalom korone, največ pa jih je nastalo med drugim obdobjem pandemije. Da ti zapisi ne bi ostali samo v njenem računalniku, jih je sporoti objavljala na Facebooku. »Gre za drobne osebne spomine,« pojasnjuje, »za zgodbe, kaj vse se nam je dogajalo, koga vse smo srečevali, ko smo delali vodnik. To je bila zame tudi priložnost, da izrazim svoje misli glede različnih tem, kot so hoja, narava, materinstvo, partnerstvo, prijateljstvo, sodobna družba, pa tudi glede svojega ustvarjanja Pravljičnih poti brez meja, ki so mi res dale vetra.«

V Potepuških okruških se je avtorica poskusila čim bolj oddaljiti od faktografije, ki napolnjuje »glavno« knjigo, in se posvetiti osebnemu doživljanju. Opisi potovanja zato ne vodijo samo »v osupljivo lepe nove pokrajine, pač pa tudi k ljudem.« V njih nastopajo njeni gostitelji in poglavitni sogovorniki, Luigia Negro iz pravljичne Rezije, Marko Smole iz Plešč za širino potoka onstran slovensko-hrvaško mejo, Igor Černo iz Barda, Katja Roš iz zgornjega Posočja, Martina Piko-Rustia s Koroške, Susi Weitlaner s Štejske na levem bregu Mure in mnogi drugi. Ker so v Pravljičnih poteh brez meja omenjeni zgolj med vrsticami, se jim je tukaj, kot pravi, želela hvaležno pokloniti. Saj eden za drugim popotnici, ki se ima sama raje za potepuhinjo, niso postregli le z informacijami in napotki, za katerim ovinkom mora zaviti levo ali desno, koliko hoje je še do tega ali onega cilja in kam je spotoma še vredno pokukati, bili so tudi navdihovalci in spodbujevalci v trenutkih ko je morda že zmanjkovalo volje in moči.

Kadar se ji je zazdelo, kot pravi, »da ne hodi samo po robu slovenskega kulturnega prostora, pač pa tudi po mejah svojih zmožnosti.«

Eno takih prigod je Irena Cerar postavila prav na začetek svojih »drobnih klateških memoarov«. Namreč srečanje s staro ženico Romildo v Topolovem, ki jo je po vprašanju, ali imajo v vasi kakšno gostilno, skupaj s spremljevalcem, lačna in utrujena, brez pomisleka povabila k sebi domov na kosilo: »Prav počasi smo jo drobili proti njeni lepo obnovljeni hiški, težko je hodila. Potem nama je skuhalo olično pašto z zelenjavno omako. In pravo kavo iz

kafetjere ... Nikoli več je nisem videla. A je ne bom nikoli pozabila,« avtorica hvaležno sklene spomin na to žlahtno doživetje.

Nepričakovano slovesen je bil trenutek, ko se je Sandro Quaglia, vodnik po rezijanskih starodavnih poteh, med pripovedovanjem slikovitih krajevnih zgodb zagledal nekam v daljavo in nenadoma zapel. Po rezijansko. »Pesem poleti čez gozd proti Brajdi in nad *ta viliko Wödo*. Čas se ustavi,« sta bili prevzeti njegovi gostji, avtorica Irena in urednica Ines.

Podobno je Irena Cerar po srečnem naključju na gradu Veliki Tabor v Hrvaškem Zagorju v mladem blagajniku Tomici Forku spoznala planinskega vodnika, ki jo je, ko je bil prost, z nalezljivim navdušenjem popeljal po okolici mogočne utrdbe, povezane s tragično usodo Veronike Dedeniške.

In tako je tudi naneso, da se je, ko je že precej izgobljena iskala pot do slikovitih sedmerih slapov pri Buzetu v Istri, pred njo znašel nenavadno opravljeni starejši človek, Đus. Ne da bi ga prosila, se je obrnil in jo popeljal do kraja, s katerega se je pravkar vračal. V spomin – in v Potepuške okruške – se ji je zapisal kot »najbolj nenavaden vodnik, kar ti jih lahko pošlje veselje«.

Ne le za marsikoga osupljiva vsebina, tudi iskrenost knjige in vrvenje razpoloženj v njej potrjujejo, da je Ireni Cerar pisanje pomenila tudi potovanje vase. Potepuški okruški, pojasni, »so osebno iskanje lepote, stika z ljudmi, sožitja z naravo, svojega mesta v neprestano spreminjajočem se svetu. Tudi iskanje brezmejnosti, notranje in zunanje.«

Ter želje po svobodi brez meja.

Radio Trst A